

LA QUADRA VILLALON MONTAÑO

EUSKAL - IDAZLE.—Noz edo noz eldu jako idazle oni plazara agertzeko ordua.

Nok esango leuke abizen orreik dituen euskal-idazle izan dogunik?

La Quadra, Montaño, Vi lalem abizenak euki eta euskaldun eta euskal-idazle, gaiñera?

Ez da errez siñistekoa.

Baiña egia da: euskalduna eta euskal-idazlea da, eta Bilboko semea.

Bilbotar izan diran euskal-idazleen izendegia geitzera dator, gaur, Nikolas de La Quadra Villalon Montaño Errekakoetxea.

Tira! Ez da dana erdal-usaiñekoa bere.

Errekakoetxe beintzat oso etxeko egiten jaku.

Baiña berak, gauza au nabarmengarriago egitearren edo, azkenengo abizen ori ixildu egiten dau beti eta beste irurak erreskadan jarten ditu.

Aitarenak alde batetik: de La Quadra Montaño, eta amarena bestetik: Villalon.

* *

BILBOTARRA.—Bilbotarra dogu bera, eta Bilbon, Areatza inguruan, San Nikolas Parrokiaren mugabarruan jaioa, 1713-III-24-n.

Aita, Nikolas Antonio, Somorrostro erri erdaldunduko seme izan eban; ama, Manuela Villalon, Bilboko alabea.

Aitaita-amamak, aitaren aldetik, Migel eta Zezilia, Somorrostrokoak biak; amaren aldetik, Manuel, Bilboko eta Maria, Iurrekoa.

Agiri danez, odolik geiena Somorrostrok emon deutso.

Bateoan, aitaren eta amaren izenak, biak artu zituen: Nikolas Manuel.

* *
w

FRANTZISKOTAR ETA SERMOLARI.—Ez dakigu noz, ez dakigu non, baiña frantziskotarra egin eta izan zan Bilbo'tar au, gero Aita J. Mateo Zabala izango zan lez.

Bear bada, gaztetxorik fraidetu zan.

Bilbok errekearen andiko aldetik, aurrez aur, dingilizko zubia bitarte, frantziskotarren etxe ederra eukan, ikastetxe ospetsua, «Colegio Imperial» izen andikoa.

Ango prailleak ez zituen ez-ezagun gure Nikolas Manuel gazteak, eta ezagutze orretatik sortuko jakon prailletako gogoia.

Beste aztarren eta argibiderik ez dogun bitartean, geiago ezingo dogu esan.

Azkenengo urteetan, irurogeta amar urtetik gora ebillela, Bermeon aurkitzen zala besterik ez dakigu, Jumea eskuan ebala, euskerazko liburu bi idazten eta argitaratzeko asmotan.

Artean, Bizkaia osoa atakatuta eukala dirudi, sermoegiñan eta olan.

Auxe ateraten da bere liburu bati ezarri eutsazan eraskin eta argibide batzuetatik.

Orregatik, Bizkaiko euskerea ondo ezagutzen ebala agiri dau, erri batetik besterako ez-bardintasunik geienakaz, ezagutu bere.

EUSKAL - IDAZLE.—Liburu bi itxi euskuzala esan dot.

Bata *Dotrina* edo *Kristifiaubaren jakinbidea* da; bestea, ondo ilten laguntzekoa.

Ez bata ez bastea ez dira iñongo erderatik euskeratuak, biak berak ikasi eta ekianetik atondu eta moldatuak baiño.

Bermeo, Mundaka eta inguruetako erriak gogoan zituela egin ditu, Bizkaiko euskararik zabalena eta erabilienean.

Liburu biokaz, bein errikerri erri sermolari ibilteko gauza ez zala gelditu zanean, Bizkaiko kristañau zintzoai laguntzen jarraitu gura izan dau.

Baiña... liburuak argitaratzea ez zan egitea baixen errez.

EZIN ARGITARATU.—«Bai, baiña» andi bat, era-gozpen gogorra sortzen jake praillearen asmoai.

Madrilgo agintariak gero ta gogorrago jarten dira eta euskerazko liburuentzat ez dabe baimenik emon nai.

Joan da, atzean gelditu da Mendiburu eta Kardaberaz-en egunik onenetako crreztasuna.

Kardaberazi berari be ez eutsen itxi bere azkenengo liburu bat ateraten, gure Patroi andiaren bizitzea.

Irurogei bat urte geroago, Gerriko sermolariak ez eban euki bere liburuak ateraterik.

Baimena emoteko, Madrildik Erregearen albotikoak erderazko itzulpena eskatzen eutsoen.

Gure frantziskotarrari jazoia orduko goietako agintarien gogoia erakusteko berebizikoa da.

Bizkaitar bi agertu jakozan diru-laguntza emoteko.

Madril-aldera be jo eban baimen-eske.

Eta zer da erantzuna? Berak diñosku: «Eskatzea eta ukatzea bat izango zala».

Zetako euskerazko libururk? Kristiñau - dotriñen bategaz naiko eban, eta ori ba-euken.

EGUN OBEEN ZAIN.—Orraitio, Aita la Quadra onen gogoia cz da kikilduko.

Liburua argitaratuta ikusi barik ilgo zan, baiña ez ixaropena osoan galdurik, egun obeen argitxo bat susmau barik.

Au be berak diñosku: «Munduko gauzak cz dagoz beti batean, eta baimena lortzeko egun oberik etorri leiteke. Bien bitartean, ni ilda gero liburu au eskuratu dagianak ez begi eskutik galdu, neure irurogeta amabigarren urtean ainbeste neke emon deustana da-ta».

EZ DA GALDU.—Laster dira berreun urte Aita la Quadrak bere euskal-lana amaitu ebala.

Liburu bioi ez jake argitara urtetako ordutik eldu baiña z dira galdu.

Or dirae, gauza bi salatzen: euskalzale baten zintzo-asuna eta euskereak orduan zituen arerioen gogorkeria.

Or dagoz frantziskotar onen lan biok: bata, *Jakinbideak*, 124 orrialde ditu, eta besteak 148. Biak eskuz letra argi derrez idatzita.

Besterik ezean, egillearen itxaropen guztiak bete ez 3adira be, beioakio gure gomutatxo eta aitamen onen omeldia idazle ixil eta itxaropentsu oni.

Euskal-idazle izan diran antziñako bilbotarren artean dira bakarrik gelditzen Mikoleta abadea eta Aita Zabala.

Lagun bat geiago dabe.

Emen dator Aita Nikolas Manuel de La Quadra Villalon Montaño Errekakoetxea, bataren eta bestearen arteko rtsunea beteten.

L. AKESOLO